ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΥΠΟΤΡΟΦΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΩΝΑΣΗ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ
Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο
«Χρηματοπιστωτική και Οικονομική Κρίση: Η Επιστροφή στη Σταθερότητα»
από το Σύνδεσμο Υποτρόφων του Ιδρύματος Ωνάση

24/06/2010

Ολοκλήρωσε με επιτυχία τις εργασίες του τη Δευτέρα 21 Ιουνίου 2010 το διεθνές επιστημονικό συνέδριο που διοργάνωσε ο Σύνδεσμος Υποτρόφων του Κοινωφελούς Ιδρύματος Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης, με θέμα την ***χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση και την επιστροφή στη σταθερότητα***. Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα του Ιδρύματος Ωνάση, στο αμφιθέατρο του Μεγάρου Καρατζά της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδας.

Οι εισηγητές του συνεδρίου ήταν διακεκριμένοι ακαδημαϊκοί και επαγγελματίες από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Βόρειο Αμερική. Συμμετείχε ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, καθηγητής κ. Γιώργος Προβόπουλος. Το ακροατήριο αποτελείτο από εκπροσώπους του πολιτικού κόσμου, πρέσβεις, στελέχη του χρηματοπιστωτικού τομέα και των επιχειρήσεων γενικότερα, ακαδημαϊκούς και φοιτητές, από τον Πρόεδρο και μέλη της διοίκησης του Ιδρύματος Ωνάση και από υποτρόφους του Ιδρύματος. Ο πρώην Πρόεδρος της Βουλής κ. Δημήτρης Σιούφας, ο Ευρωβουλευτής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και Αντιπρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κ. Σταύρος Λαμπρινίδης και ο πρώην Υπουργός Υγείας κ. Δημήτρης Αβραμόπουλος χαιρέτισαν τις εργασίες του συνεδρίου, στο οποίο παρευρέθηκαν ο Υφυπουργός Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων κ. Νίκος Σηφουνάκης, ο βουλευτής επικρατείας της Ν.Δ. κ. Ευάγγελος Αντώναρος, ο πρώην Υπουργός Εξωτερικός κ. Πέτρος Μολυβιάτης και άλλοι.

Δόθηκε έμφαση στο πώς διαμορφώνεται σήμερα το παγκόσμιο σκηνικό και ακολούθησαν συμπεράσματα και προτάσεις πολιτικής για μία σταθερή και αναπτυσσόμενη παγκόσμια οικονομία. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε κατά τη διάρκεια του συνεδρίου στην οικονομική κρίση στην ευρωζώνη και στην Ελλάδα.

Μεταξύ των **βασικών συμπερασμάτων** του συνεδρίου αναφέρονται:

Ανάλυση των αιτίων της κρίσης:

Η παγκόσμια οικονομική κρίση ήλθε ως αποτέλεσμα μιας μακροχρόνιας αλληλεπίδρασης σημαντικών αναδιανεμητικών τάσεων που οδήγησαν στην αύξηση της συμμετοχής των κερδών στο παγκόσμιο προϊόν αλλά και στην αυξανόμενη συμμετοχή του χρηματοπιστωτικού τομέα σε αυτά ενώ παράλληλα μειώθηκε το ποσοστό συμμετοχής των αμοιβών των εργαζομένων στο ΑΕΠ. Ακολούθησε η αύξηση του λόγου του χρέους προς το ενεργητικό των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και η ανάληψη υψηλού κινδύνου εκ μέρους τους. Συνέβαλαν προς αυτή την κατεύθυνση η χρηματοπιστωτική απελευθέρωση και οι χρηματοπιστωτικές καινοτομίες που δεν συνοδεύτηκαν από ανάλογη προσαρμογή των ελεγκτικών μηχανισμών, οι διεθνείς οικονομικές ανισορροπίες της τελευταίας δεκαετίας, καθώς και η προκυκλική λειτουργία των διεθνών οίκων χρηματοπιστωτικής αξιολόγησης.

Περαιτέρω, μετά από δύο δεκαετίες άσκησης της νομισματικής πολιτικής με στόχο αποκλειστικά τη συγκράτηση του πληθωρισμού, που στην Ε.Ε. συνδυάστηκε με την εφαρμογή του Προγράμματος Σταθερότητας και Ανάπτυξης, ακολούθησε η εισαγωγή κεϋνσιανών πολιτικών που δίνουν έμφαση στη συνολική ζήτηση για την αντιμετώπιση της κρίσης. Ωστόσο, από το 2009 εφαρμόζονται δημοσιονομικές πολιτικές σταθεροποίησης της οικονομίας με ορατό τον κίνδυνο να επανέλθει σε ύφεση η παγκόσμια οικονομία και, ιδιαίτερα, η ευρωζώνη, καθώς οι χώρες προσπαθούν να μειώσουν τα δημοσιονομικά τους ελλείμματα. Σε συνδυασμό με την παρατηρούμενη τάση, ως απόρροια της κρίσης, οι αποταμιεύσεις να είναι μεγαλύτερες των επενδύσεων, πρέπει να εξεταστούν και επεκτατικές δημοσιονομικές πολιτικές. Μόνο όταν μία οικονομία «υπερθερμαίνεται» θα πρέπει να ενεργοποιείται η διαδικασία για την μείωση των υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων.

Προτάσεις για την χρηματοπιστωτική σταθερότητα και την ανάπτυξη:

Οι εξελίξεις και οι παράγοντες που έδρασαν, οδηγούν στην ανάγκη εγκατάλειψης του μοναδικού στόχου που έχουν οι κεντρικές τράπεζες ο οποίος αφορά τη σταθερότητα των τιμών, καθώς δεν φαίνεται να εγγυάται την σταθερότητα της οικονομίας συνολικά. Είναι αναγκαίος ο συντονισμός της νομισματικής με τη δημοσιονομική πολιτική, αλλά και μία νέα κατεύθυνση σε ότι αφορά τη κύρια λειτουργία κάθε κεντρικής τράπεζας που προτείνεται να είναι η εξασφάλιση της εν γένει χρηματοπιστωτικής σταθερότητας.

Οι προτάσεις για τη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας εκτείνονται από την επιβολή ορίων στο μέγεθος που μπορεί να φθάσει ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, την εξάλειψη ή σημαντική μείωση των πράξεων για ίδιο λογαριασμό (own account trading) και γενικά των επενδύσεων για ίδιο λογαριασμό των τραπεζών και της ιδιοκτησίας κεφαλαίων απολύτου θετικής ανταπόδοσης (hedge funds), έως την συνολική αναδιάρθρωση του χρηματοπιστωτικού τομέα. Τονίστηκε η προτεραιότητα που πρέπει να δοθεί από τις χώρες και τις κεντρικές τράπεζες ώστε το χρηματοπιστωτικό σύστημα να δρα εκ των προτέρων. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την αύξηση των ιδίων κεφαλαίων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων κατά τις οικονομικά ανερχόμενες περιόδους ώστε να είναι ικανά να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τυχόν προβλήματα κατά τις καθοδικές περιόδους. Ακόμα, προτάθηκε η ισχυρή και αποτελεσματική εποπτεία ως ουσιαστικό συστατικό στοιχείο οποιασδήποτε μεταρρύθμισης του χρηματοπιστωτικού τομέα. Συζητούνται ακόμα και προτάσεις όπως η επιβολή φόρων χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και χρηματοπιστωτικής δραστηριότητας. Εγείρονται όμως ερωτήματα εάν, με την ανάληψη τέτοιων μέτρων, ο χρηματοπιστωτικός τομέας θα μπορεί να παρέχει τις υπηρεσίες του χωρίς να μειωθεί σημαντικά η κερδοφορία του αλλά και η πιστωτική του λειτουργία. Το τοπίο δεν είναι ξεκάθαρο ακόμα. Οι προτάσεις φαίνονται αρκετά σύνθετες, ενώ, επιπροσθέτως, θα χρειαστεί μια παγκόσμια συμφωνία για την εφαρμογή τους.

Επίσης, έγιναν αναφορές στο μη χρηματοπιστωτικό τομέα. Εκεί είναι ουσιαστική η ανάγκη εξάλειψης σημαντικών αντικινήτρων που λειτουργούν ανασταλτικά προς την ιδιωτική επιχειρηματικότητα και εμποδίζουν την οικονομική ανάπτυξη. Ειδικότερα, μέσα από τη συσσωρευμένη εμπειρία, αναφέρθηκε πώς οι επιχειρήσεις μπορούν να αξιοποιήσουν ευκαιρίες μέσα από την κρίση με τη λήψη μέτρων αμυντικού και επιθετικού χαρακτήρα και να επιτύχουν διατηρήσιμη ανάπτυξη. Για αυτό είναι αναγκαία η εστίαση σε συγκριτικά πλεονεκτήματα, σε δικτυώσεις των επιχειρήσεων, σε ποιοτικά-διαφοροποιημένα προϊόντα που προσφέρουν «αξία για χρήμα». Σημειώθηκε επίσης ο σημαντικός ρόλος των επενδύσεων από το εξωτερικό.

Τονίστηκε γενικότερα ότι τα κράτη-μέλη με δημοσιονομικά πλεονάσματα θα πρέπει να προχωρήσουν σε δημοσιονομική επέκταση ώστε να βοηθήσουν την οικονομική ανάκαμψη στην Ευρωζώνη, ενώ θα πρέπει να ενισχυθούν οι μηχανισμοί συντονισμού

εντός της Ε.Ε. Αυτά ενισχύονται από το γεγονός ότι η οικονομική κρίση της Ευρωζώνης απειλεί και χώρες όπως την Ιταλία, την Ισπανία, την Πορτογαλία και την Ιρλανδία. Έτσι απαιτούνται συνολικότερες ευρωπαϊκές λύσεις οι οποίες θα στηρίζουν την οικονομική ανάκαμψη της Ευρωζώνης αλλά και θα εμβαθύνουν την οικονομική της ολοκλήρωση, συμπεριλαμβάνοντας και ουσιαστικά θεσμικά μέτρα που οδηγούν σε μια γνήσια νομισματική ένωση. Η κρίση στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες της Ε.Ε. δημιουργεί την ευκαιρία να προχωρήσει προς τα εμπρός η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, προς όφελος της πολιτικής της Ε.Ε. Η ΟΝΕ δεν μπορεί να συνεχίσει όπως είναι. Παραμένει ζωτικής σημασίας για τους ασκούντες την οικονομική πολιτική της Ευρώπης να προσδιορίσουν ευρωπαϊκές λύσεις που θα εξυπηρετούν το συμφέρον όλων των πολιτών της Ευρώπης.

Οι αιτίες της Ελληνικής κρίσης:

Σε ότι αφορά την ελληνική οικονομική κρίση, προέκυψε ότι αυτή συνδέεται με πέντε κύριες αιτίες: α) με την δημοσιονομική αδυναμία του ελληνικού κράτους, β) τον περιορισμό στην άσκηση εθνικής δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής, μεταφέροντας την πίεση της οικονομικής προσαρμογής στην αγορά εργασίας με μη ικανοποιητικά αποτελέσματα σε ότι αφορά την ανταγωνιστικότητα, γ) τη σταθερή, διαχρονική χειροτέρευση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, δ) την παγκόσμια οικονομική κρίση που χειροτέρευσε τα δημοσιονομικά μεγέθη και ε) τη δραματική αύξηση του βάρους του κόστους των επιτοκίων.

Τονίστηκε ότι μόνο η πρώτη από τις πιο πάνω αιτίες συνδέεται αναμφίβολα με την προσπάθεια που πρέπει να καταβάλει η Ελλάδα μέσω του πακέτου δημοσιονομικής πειθαρχίας. Οι άλλες έχουν ισχυρή ευρωπαϊκή διάσταση και πρέπει να αντιμετωπισθούν στο επίπεδο της Ε.Ε. Για αυτό χρειάζεται και η συμβολή της ΕΚΤ στη δημοσιονομική εξυγίανση και στην προσπάθεια εξάλειψης των ανισορροπιών. Το ελληνικό πακέτο πρέπει να έχει μακροπρόθεσμο προσανατολισμό, με τις λιγότερες δυνατές επιδράσεις στη ζήτηση, να επιδιώξει τη σύλληψη της φοροδιαφυγής, το πάγωμα μισθών και τη δημιουργία του δημοσιονομικού πλεονάσματος. Τονίστηκε ιδιαίτερα η αναγκαιότητα επιτυχίας του προγράμματος δημοσιονομικής εξυγίανσης καθώς οι εναλλακτικές λύσεις δεν είναι καλύτερες και επαυξάνουν τα προβλήματα, θέτοντας σε κίνδυνο την οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή της χώρας για πολλά χρόνια.

Στο πλαίσιο αυτό, από την εισήγηση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος κ. Γ. Προβόπουλου προέκυψε ότι η πορεία υλοποίησης του μνημονίου στήριξης μεταξύ της Ελλάδας, της Ε.Ε., της ΕΚΤ και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου βαίνει ικανοποιητικά και ότι τελικά θα υλοποιηθεί με επιτυχία στο χρονοδιάγραμμα που έχει τεθεί. Συγκεκριμένα, ο κ. Προβόπουλος τόνισε ότι τα μέτρα σταδιακά συμβάλλουν στην αποκατάσταση της αξιοπιστίας των δημοσιονομικών μεγεθών. Αυτό προοδευτικά θα οδηγήσει και στην αποκατάσταση της αξιοπιστίας των αγορών για την ελληνική οικονομία, στην περαιτέρω μείωση των επιτοκίων, καθώς και στην έξοδο της χώρας από την κρίση. Τόνισε, επιπροσθέτως, ότι το συγκεκριμένο πακέτο αποτελεί μοναδική ευκαιρία για την προσαρμογή της οικονομίας, επισημαίνοντας και την ανάγκη λήψης διαρθρωτικών μέτρων. Τέλος, σημείωσε ότι η ελληνική οικονομία διαθέτει σημαντικές αναπτυξιακές προοπτικές, κάτι που απαντά και στις αιτιάσεις των αναλυτών ότι η δυναμική του χρέους είναι μη διατηρήσιμη.

Η διαχείριση του Κινδύνου – Οι εταιρίες αξιολόγησης

Η χρηματοπιστωτική κρίση οδηγεί και σε ορισμένα βασικά συμπεράσματα σε ό,τι αφορά τη διαχείριση του κινδύνου. Ένα πρώτο μάθημα είναι ότι αναγκαίος όρος για την αποτελεσματική λειτουργία ενός συστήματος διαχείρισης κινδύνου είναι να διαθέτει επαρκή, ακριβή και έγκαιρη πληροφόρηση. Ένα ακόμα μάθημα είναι ότι το χρηματοπιστωτικό σύστημα όπως λειτουργεί σήμερα είναι «φορτωμένο» με πολλά προβλήματα που θέτουν σε κίνδυνο και χαλαρώνουν τους χρηστούς χρηματοπιστωτικούς κανόνες (moral hazard) σε κάθε βήμα. Τέλος, οι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης πρέπει να αναγνωρίσουν ότι η χρηματοδότηση που συνδέεται με δομημένα προϊόντα διαφέρει από προϊόντα όπως είναι τα εταιρικά ομόλογα και πρέπει να αναπτύξουν εργαλεία για να εκτιμούν ορθά τους κινδύνους. Ο τρόπος αποζημίωσης αυτών των οίκων θα πρέπει να μεταβληθεί ώστε να εξαλείψει τη τρέχουσα σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ των οίκων αξιολόγησης και των επιχειρήσεων που δημιουργούν αυτά τα δομημένα προϊόντα. Τέλος, οι τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να περιορίσουν την αντοχή στον κίνδυνο των συστημάτων διαχείρισης κινδύνου που κατέχουν. Αυτό θα οδηγήσει σε αύξηση των αναγκών τους σε κεφάλαια, στην αύξηση του μετοχικού τους κεφαλαίου, του μακροπρόθεσμου χρέους τους και στην επαύξηση της διάρκειας του βραχυπρόθεσμου χρέους τους.

Άλλα συμπεράσματα:

Είναι ακόμα αναγκαίο να μειωθεί η **προκυκλικότητα** που παρατηρείται στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Ορίζεται ως η διαχρονική δυναμική του χρηματοπιστωτικού συστήματος και της πραγματικής οικονομίας να ενισχύουν η μία την άλλη, αυξάνοντας την έκταση της ανόδου αλλά και της καθόδου και επιδρώντας δυσμενώς στη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα και της οικονομίας. Για αυτό το λόγο χρειάζεται να προσδιοριστούν οι παράγοντες που ενισχύουν την προκυκλικότητα και να αναληφθούν δράσεις που τη μειώνουν. Οι βασικές κατευθύνσεις αυτών των δράσεων, οι οποίες παρουσιάστηκαν διεξοδικά στο συνέδριο, βρίσκονται στο οικονομικό περιβάλλον, στο χρηματοπιστωτικό περιβάλλον, στη διαμόρφωση της οικονομικής πολιτικής και στα θεσμικά χαρακτηριστικά του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Τέλος, το συνέδριο ασχολήθηκε και **με θέματα περιβάλλοντος** και ιδιαίτερα με τις οικονομικές επιπτώσεις των εφαρμοζόμενων περιβαλλοντικών πολιτικών. Η εμπειρία δείχνει ότι, ακόμα και κατά την τρέχουσα περίοδο της οικονομικής κρίσης, οι χώρες που επενδύουν σε μέτρα περιβαλλοντικής προστασίας ωφελούνται και αναπτυξιακά από αυτές τις επενδύσεις. Επομένως, η τρέχουσα οικονομική κρίση δεν πρέπει να αποτελεί δικαιολογία μη ανάληψης τέτοιων επενδύσεων, αλλά αντιθέτως, να υλοποιούνται με μεγαλύτερη ταχύτητα κατά την τρέχουσα περίοδο. Επιπροσθέτως, η οικονομική θεωρία ασκεί με τη σειρά της θετική επίδραση στην περιβαλλοντική πολιτική καθώς με τα οικονομικά της εργαλεία δείχνει πώς η τελευταία επιδρά στην κοινωνική ευημερία.